

τορος, καὶ τὸν Αὐχρύντιον τὸν ἐκ Μεδίκων, δὲν ἔγεινεν ὁμοίως ἀκριβῶς γνωστὴ μέχρι τοῦ 1826 ἔτους, ὅτε ὁ τῆς Αἰγύπτου Ἰσμαήλ Πασσᾶς ἐπεμψε τρεῖς τούτων δῶρον, τὴν μὲν δηλονότι πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας, τὴν δὲ δευτέραν πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας, καὶ τὴν τρίτην πρὸς τὸν τῆς Ἀγγλίας. Εἰς δὲ τὴν Ἀγγλίαν κατὰ τὸ 1836 ἔτος ἐκομίσθησαν καὶ ἑτερὰ τινὰ τοῦ εἶδους τούτου ζῶα, ἐξ ὧν τινὰ μάλιστα καὶ ἐτεκνοποίησαν, διὰ τῆς πολλῆς ὁμοίως σπουδῆς καὶ ἐπιμελείας τῶν φροντιστῶν αὐτῶν. Τὸ ζῶον τοῦτο θεωρούμενον καὶ ὑπὸ τὴν παλαιοντολογικὴν ἑποψίν, δὲν εἶναι ἄγνωστον εἰς τὸν ἀρχαῖον ἐκεῖνον κόσμον, καθότι ἀπολελιθωμένα αὐτοῦ ὀστᾶ εὐρέθησαν ἐπὶ τῶν λόφων τοῦ Σίβρα καὶ τῶν τῆς Χιμαλαίας τῶν Ἰνδιῶν ὄρεων, καὶ προσέτι εἰς τινὰ μέρη τῆς Εὐρώπης, ἃν καὶ ταῦτα ἀποτελοῦσιν ἰδιὸν τι γένος ἐπικληθὲν, *Camilopardalis Biturigum*. (Ὁρ. Joly et Lavocat, Recherches historiques, zoologiques, anatomiques et paléontologiques sur la girafe. Strasbourg, 1845. εἰς 4ον μετ' εἰκονογραφιών.

Ι. ΔΕ ΚΙΓΑΛΛΑΣ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΑΚΤΗΡΙΩΝ

κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους.

—ooo—

Ὁ κατὰ τοὺς ἀρχαίους τοσοῦτον φοβητὸς φόβος (*invidia*) μηδενίζεται κατὰ τὴν δόξαν αὐτῶν τότε ἀσφαλέστερον, ὅσον ἀνδεότερον καὶ μᾶλλον ἀποτρόπαιον εἶναι τὸ ἀντικείμενον, ὅπερ παρουσιάζεται ἐνώπιον τοῦ βασιλεύοντος. Αἱ ἀναρίθμητοι δὲ εἰκόνες αἱ ἐπὶ λίθων ἐγκεχαραγμέναι, καὶ περιστῶσαι νεκρικὴν ὄψιν, εἶχον μὲν τὸν ἀρχαῖον σκοπὸν τῆς εὐδαιμονίας, ὥστε ἦσαν σύμβολα αὐτῆς, μετεῖχον ὁμοίως καὶ τοῦ ἐκτεθέντος σκοποῦ.

Συμβολικῶς καὶ προληπτικῶς ἀπεικονίσθησαν ὁ ὀφθαλμὸς, ἡ χεὶρ, ὁ ποῦς καὶ διάφορα ἄλλα ὄργανα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, καὶ ἀφιερώθησαν ὡς ἀναθήματα εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν δι' εὐτυχεῖς τῶν νόσων ἰάσεις. Διὰ τοῦ κέρατος ἐξεφράσθη ἡ δύναμις τῆς ζωῆς, ἡ υἱεία καὶ τὸ καλῶς ἔχειν, ὃ πολλάκις καὶ διὰ διπλοῦ κέρατος παρίστατο. Ὑπεράνω τῆς εἰσόδου οἰκιῶν εἰς Πομπηίαν εὐρέθησαν τοιαῦτα σύμβολα μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς *Hic habitat feli-*

citas, ἥτοι Ἐνταῦθα ἡ εὐδαιμονία. Καὶ νεκρώσιμοι δὲ εἰκόνες ἀπετέλουν τοιοῦτον τινὰ σκοπὸν, καὶ κυρίως ἐν εἶδος ἀγρίδος ἥτις πολλάκις παρίστατο ὡς *larvalis imago*. Τοιοῦτον φυλακτήριον λέγεται ὅτι ἀνηγέρθη ὑπὸ τοῦ Παισιστράτου ὡς *fascinum* ἀπέναντι τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ ὁ Ἀπούλιος κατηγόρηθη ὅτι ἔφερον ἐφ' ἐαυτοῦ φυλακτήριον χρήσιμον πρὸς βασκανίαν. *Pedas votivi* ὑπ' ὄρεων περιτετυλιγμένοι, ὡς καὶ δεξιὰ χεῖρες καὶ κέρατα, ὡσχύτως ὑπὸ ὄρεων περιβεβλημένοι, ἦσαν τὰ σύμβολα εὐδαιμονίας.

Ὁ βάσκανος ὀφθαλμὸς, *malus oculus*, παρίσταται ἐπίσης ἐπὶ νομισμάτων καὶ σφενδονῶν (ἐκμαγμάτων), περιφρονούμενος ποικιλοτρόπως καὶ προσβαλλόμενος ὑπὸ διαφόρων ζώων. Κατὰ τοῦ βασκανοῦ δὲ ὀφθαλμοῦ ἦσαν ἐν χρήσει κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους καὶ διάφορα φάρμακα, ἅτινα, κατὰ τὴν τότε δόξαν, ἠδύναντο νὰ ματαιώσωσι τὰ τῆς βασκανίας ἀποτελέσματα. Μεταξὺ τῶν κατὰ τῆς βασκανίας ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἐν χρήσει ἀντιδότην, σημειωτέον εἶδος τι σκορόδου *Allium Moly*, αὐτὸ ὄνομα ἐκ τοῦ μωλύω κατάγεται, καὶ ἐκ τῶν συγγραφῶν ἐξάγεται, ὅτι ὁ Ἑρμῆς ἔχρᾳτο τῷ εἰρημένῳ εἶδει τῶν σκορόδων κατὰ τῆς βασκανίας τῆς Κίρκης. Τὸ τοιοῦτον σκορόδον ἐκλήθη ἀκολουθῶς *Allium Magicum*. Ὁ Διοσκορίδης καλεῖ τὸ φυτὸν τοῦτο *Moly* ἐκ τοῦ μωλύειν τὰς νόσους *ab amolliendis morbis*. Γνωστὸν εἶνε κατὰ ποῖον τρόπον ἐφαρμόζεται τὸ σκορόδον πρὸς προφύλαξιν τῶν νεογνῶν ἀπὸ τῶν βασκανιῶν.

Ἑτερόν τι ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρήσιμον κατὰ τῆς βασκανίας ἦτο καὶ ἡ ῥίζα τοῦ Μανδραγόρα, ἧς μνεῖαν ποιεῖται ὁ Ἀπολλόδωρος, καλῶν αὐτὴν Κιρκιανὴν ῥίζαν, καθότι ἡ Κίρκη λέγεται ὅτι μετεχειρίσθη αὐτὴν πρὸς βασκανίαν. Ὁ Διοσκορίδης ἐτυμολογῶν τὸ ὄνομα τῆς ῥίζης ταύτης λέγει, ὅτι ἐκλήθη Μανδραγόρα, ἐπειδὴ εὐρίσκεται εἰς τὰ σπήλαια καὶ περὶ τὰς τῶν ζώων μάνδρας. Ὑπῆρχε δὲ καὶ αὕτη ἡ πρόληψις, ὅτι ἵνα διατηρῇ ῥίζα τις τὰς ἐνεργείας τῆς δὲν ἔπρεπε νὰ ἀποσπᾶται τῆς γῆς δι' ἀνθρωπίνης χειρός. Διὰ τοῦτο ἔδενον αὐτὴν εἰς τὴν οὐρὰν δυνατοῦ κυνὸς, ὅστις στενοχωρούμενος ἐξεβρίζονεν αὐτήν. Ἐπίσης μνεῖαν ποιεῖται καὶ τῆς κατὰ τῆς βασκανίας προφυλακτικῆς δυνάμεως τῆς ῥίζης τῆς σκίλλης, ἥτις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις τοσαύτην ὑπόληψιν ἔχειεν, ὥστε τῇ ὀκοδόμουν καὶ ἰδιαίτερον ναὸν εἰς τὸ μέσον τοῦ ὁποῖου ἵστατο ἐκ μαρμάρου γεγλυμμένου κρόμμυον.

Ξ. ΑΑΝΔΕΡΕΡ.